

Podporna gradiva za učitelje

**pri vključevanju otrok in
mladostnikov iz ranljivih skupin**

Podpora otrokom in mladostnikom priseljencem

ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ŠOLSTVO

Podporna gradiva za učitelje pri vključevanju otrok in mladostnikov iz ranljivih skupin

PODPORA OTROKOM IN MLADOSTNIKOM PRISELJENCEM

Avtorica:

dr. Katica Pevec Semec, Zavod RS za šolstvo

Urednica: **Kristina Bratina**

Jezikovni pregled: **Vera Jakopič**

Izdajatelj in založnik: **Zavod RS za šolstvo**

Predstavnica: **Jasna Rojc**

Urednica založbe: **Barbara Jarc**

Spletna izdaja

Ljubljana, 2025

Publikacija je brezplačna.

Publikacija je dosegljiva na: www.zrss.si/pdf/Podpora_otrokom_in_mladostnikom_priseljencem.pdf

---

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](http://cobiss.si)-ID **264654851**

ISBN 978-961-03-1439-4 (PDF)

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

PODPORA OTROKOM IN MLADOSTNIKOM PRISELJENCEM

V slovenske vrtce, osnovne in srednje šole se vključuje vse več otrok, učencev in dijakov, katerih prvi jezik ni slovenski. To prinaša nove izzive in priložnosti za vzgojno-izobraževalne ustanove, saj raznolikost jezikov, kultur in izkušenj bogati učna okolja ter spodbuja razvoj medkulturnega razumevanja. Ključno vlogo pri uspešnem vključevanju imajo strokovni delavci, ki s svojim znanjem, empatijo in odprtostjo pomagajo otrokom priseljencem graditi občutek varnosti, sprejetosti in pripadnosti, kar zahteva večjo prilagodljivost učnega procesa, razvoj medkulturnih kompetenc in ustrezne didaktične pristope.

Priseljeni otroci so zelo **raznolika skupina, ki se med seboj razlikuje po jeziku, kulturi, izkušnjah in razlogih za selitev**. Spoprijemajo se z učenjem novega jezika, prilagajanjem na nov izobraževalni sistem ter vzpostavljanjem socialnih stikov v novem okolju. Ob tem lahko doživljajo čustvene stiske zaradi izgube doma, ločenosti od širše družine ali kulturnih razlik. Med njimi so lahko tudi priseljeni otroci iz vojnih območij, ki so doživeli izgubo doma, ločitev od družine in izkušnje nasilja.

Otroci priseljenci v vrtcih in šolah lahko izkazujejo veliko radovednost, prilagodljivost in motivacijo za učenje, pogosto pa potrebujejo več časa in podpore pri razumevanju učnega jezika ter pri vključevanju v vrstniško skupnost.

V vrtcih je za strokovne delavce **najpogostejši izziv sporazumevanje** s starši in otroki priseljenci, ki še ne razumejo slovenskega jezika. **V šolah** pa so **med glavnimi izzivi prilagajanje pouka različnim jezikovnim in kognitivnim zmožnostim učencev**, ki prihajajo iz drugačnih vzgojno-izobraževalnih sistemov, ter **izvajanje ustreznih prilagoditev in dejavnosti** za podporo uspešnemu vključevanju ter doseganju učne uspešnosti. Pri tem je pomembno tudi spoštovanje in ohranjanje lastne kulture ter identitete učencev.

Celovit vključujoč pristop

Celovit vključujoč pristop **povezuje jezikovno, socialno, čustveno in kulturno dimenzijo vključevanja** ter gradi na spoštovanju raznolikosti, medkulturnem dialogu in dolgoročni integraciji otroka v šolsko in širšo skupnost. Temelj pristopa je varno, spodbudno in sprejemajoče okolje, ki omogoča uspešno socialno in učno vključevanje ter krepi občutek pripadnosti.

Vključevanje otrok priseljencev je dvosmeren proces, ki temelji na sodelovanju otrok, staršev, strokovnih delavcev in širše skupnosti.

Otrok se v vrtec ali šolo vključuje postopno. Sprva je dejavno vključen v interakcijo z vrstniki in odraslimi, kar spodbuja razvoj govora, jezika ter omogoča kognitivne in jezikovne izzive pri delu v manjših skupinah ali individualno. Takšno okolje otroka spodbuja k radovednosti, postavljanju vprašanj, bogatitvi besedišča in celostnemu razvoju.

Od začetka šolskega leta se učenec postopno vključuje v pouk vsaj petih predmetov (glasbena umetnost, likovna umetnost, šport, gospodinjstvo, tehnika), sodeluje pa tudi pri dnevih dejavnosti

in drugih aktivnostih razredne skupnosti. **Hkrati poteka intenzivno učenje slovenščine kot učnega jezika.**

V srednji šoli so učenci priseljenci poleg rednega pouka vključeni tudi v tečaj slovenskega jezika, ki jim pomaga pri hitrejši jezikovni in socialni prilagoditvi.

Ključni elementi celostnega vključujočega pristopa

- **Varno in spodbudno učno okolje sprejema in vključitve** – celoten kolektiv se pripravi na prihod novega otroka/mladostnika. Prvi tedni so namenjeni spoznavanju in ustvarjanju občutka sprejetosti. Poudarek je na dobrih odnosih, občutku varnosti in uspešnosti.
- **Individualiziran učni pristop** – za vsakega otroka se pripravi individualni načrt aktivnosti (INA) ali osebni izobraževalni načrt (OIN), ki upošteva otrokovo predznanje, izkušnje in potrebe.
- **Učenje slovenščine in ohranjanje prvega jezika** – poudarja se pomen maternega jezika za identiteto in učenje ter zagotavlja strokovno poučevanje slovenščine kot drugega jezika.
- **Zagotavljanje pogojev za doseganje ciljev in standardov znanja ter aktivnega učenja** – izdelava protokola vključevanja, načrtovanje in spremljanje didaktičnih prilagoditev.
- **Sodelovanje s starši in skupnostjo** – šola ali vrtec vzpostavi komunikacijo, po potrebi s pomočjo prevajalcev, ter se povezuje z lokalnimi organizacijami, ki podpirajo družine priseljencev.
- **Stalno strokovno izpopolnjevanje** – strokovni delavci se redno usposablajo za delo v večkulturnem okolju, sodelujejo v timih in mrežah.
- **Psihosocialna podpora** – ob večjih stiskah se vključi strokovna pomoč.

Usmeritve za vključevanje otrok priseljencev v vzgojno-izobraževalne ustanove

V skladu s Smernicami za vključevanje otrok, učencev in dijakov iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem (ZRSŠ, 2024) vrtec ali šola oblikuje **protokol vključevanja in dela** na ravni vrtca/šole (vsebinsko, izvedbeno in časovno). Pri tem so v pomoč predlagani enotni sklopi dejavnosti, ki so uporabni od vrtca do srednje šole in dijaških domov. Dejavnosti se lahko prepletajo glede na potrebe otrok, vrtec, šola ali dijaški dom pa lahko vsebine dejavnosti prilagodijo svojim razmeram.

Prvi sklop dejavnosti: PRED VKLJUČITVIJO

- Imenujemo **koordinacijski tim** in pripravimo **protokol vključevanja** na ravni vrtca ali šole.
- **Seznamimo zaposlene z značilnostmi in kulturnim ozadjem** družin priseljencev.
- Organiziramo **dan dobrodošlice** in **uvodni razgovor s starši in otrokom oziroma mladostnikom**, pri tem po potrebi zagotovimo prevajalca ali mediatorja.
- Oblikujemo **individualni načrt aktivnosti** (INA) ali **osebni izobraževalni načrt** (OIN).

Drugi sklop dejavnosti: PRVI DNEVI IN MESECI

- **Uvajanje** naj bo **postopno** in **prilagojeno potrebam** otroka oziroma mladostnika.
- Vključimo **vrstniškega tutorja** in ustvarimo **spodbudno okolje**.
- **Učenje slovenščine:**
  - **vrtec** – med igro in v vsakdanjih situacijah,
  - **osnovna šola** – intenzivno in usmerjeno,
  - **srednja šola** – v obliki tečaja.
- **Ohranjamo prvi jezik** – branje, pogovor, večjezična gradiva.
- Redno **sodelujemo s starši in lokalnimi organizacijami**, ki nagovarjajo otroke in družine priseljencev.

Tretji sklop dejavnosti: NADALJNJE AKTIVNOSTI

- **Nadaljujemo spremljanje in prilagajanje** učne podpore.
- **Spodbujamo in razvijamo uporabo slovenščine kot učnega jezika pri šolskih predmetih** ter ustvajamo priložnosti za uporabo maternih jezikov pri učenju (večjezičnost).
- V učni proces **vključujemo medkulturne vsebine in projekte**, ki nagovarjajo različne kulture in jezike.
- Ohranjamo **spoštljiv odnos s starši** ter **omogočamo komunikacijo v razumljivem jeziku**.
- **Krepimo lastne strokovne kompetence** ter izmenjavo dobrih praks.

Nadaljnji viri

- **Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.** (b. d.). *Smernice za vključevanje otrok, učencev in dijakov iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem.* <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Srednja-sola/Smernice-za-vkljucevanje-otrok-ucencev-in-dijakov-iz-drugih-jezikovnih-in-kulturnih-okolij-v-slovenski-vzgojno-izobrazevalni-sistem.pdf>
- **Zavod RS za šolstvo.** (2022). *Smernice za vključevanje otrok in mladostnikov z začasno zaščito v vzgojno-izobraževalne zavode.* <https://www.zrss.si/stiki-s-prakso/aktualno/varno-spodbudno-ucno-okolje/smernice-za-sprejem-in-podporo-predsolskim-otrokom-ucencem-in-dijakom-iz-ukrajine/>
- **Rutar, S., Knez, M., Pevce Semec, K., Jelen Madruša, M., Majcen, I., Korošec, J., Podlesek, A.** (2018). *Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja.* ISA institut. <http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2018/09/Predlog-programa-dela-z-otroki-priseljenci.pdf>
- **Jazbec, S.** (2022). Čezjezičnost – novi stari pristop k učenju in poučevanju (tujih) jezikov. *Slavia Centralis*, 15(2), 114–128. <https://journals.um.si/index.php/slaviacentralis/article/view/2456>

Dodatne povezave

- **Izzivi medkulturnega sobivanja (IMS)** – številna gradiva in spoznanja o medkulturnem dialogu v šolskem prostoru: www.medkulturnost.si
- **Jezikovno občutljivo poučevanje v vseh razredih (JOP)** – usmerjeno v opolnomočenje učiteljev za podporo jezikovnega razvoja vseh učencev pri vseh predmetih: <https://jop.splet.arnes.si/files/2022/02/Priporocila-za-delo-z-ucenci-priseljenci.pdf>
- **Jeziki štejejo (JeŠT)** – projekt, osredotočen na razvoj večjezičnosti in medkulturnih kompetenc: www.zrss.si/objava/jest-jeziki-stejejo